

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA
STASZICA

KRAKÓW

Generator specyfikacji logicznej

Autorzy:

Marcin JĘDRZEJCZYK
Paweł OGORZAŁY

Prowadzący:

Dr inż. Radosław KLIMEK

1 września 2016

Spis treści

1	Cel projektu	2
2	Powód tworzenia generatora	2
3	Ważne	2
4	Specyfikacja logiczna	2
5	Generowanie specyfikacji logicznej	4
6	Struktura programu	8
7	Wygląd GUI	9
8	Działanie programu	10
8.1	Jak korzystać z programu	10
8.2	Zabezpieczenia	10
8.3	Zapis	11
9	Literatura	12

Spis rysunków

1	Prosty diagram UML	5
2	Wzorce przepływu	6
3	Diagram klasy MainWindow	8
4	Diagram klasy RuleObject	9
5	Interfejs graficzny	9
6	Działanie programu	10

Listings

1	Plik wejściowy	11
2	Wyjście programu	11

1 Cel projektu

Celem projektu jest wytworzenie programu, który dla podanego diagramu będzie w stanie go sparsować do formatu pozwalającego na wygenerowanie specyfikacji logicznej.

2 Powód tworzenia generatora

- Ręczne tworzenie specyfikacji logiki jest trudne dla niedoświadczonych w tym użytkowników.
- Formalna weryfikacja modelu oprogramowania pozwala obniżyć koszty i zwiększyć niezawodność.
- Brak takich narzędzi.

3 Ważne

- Diagram aktywności musi składać się z wcześniej zdefiniowanych wzorców, zagnieżdżanie jest dozwolone.
- Diagram aktywności składa się tylko z atomicznych aktywności, zidentyfikowanych podczas tworzenia scenariuszy przypadków użycia.
- Generator musi działać automatycznie, usuwa to błąd ludzki.

4 Specyfikacja logiczna

Automatyzacja generowania specyfikacji logicznej, rozumianej jako zestawu temporalnych formuł logicznych jest kluczowym zagadnieniem. Opiera się ono na kilku założeniach:

- Modele oprogramowania są opracowane jako przepływy pracy. Przepływ to postępujące zdarzenie, zadanie, interakcja obejmujące proces pracy.
- Przepływy pracy są opracowane przy użyciu zdefiniowanych wzorców.
- Każdy wzorzec przepływu pracy jest powiązany z zdefiniowanymi wcześniej formułami logicznymi opisującymi własności wzorca.

Elementarny zestaw formuł oznaczony $elem(a_1, \dots, a_n)$ lub po prostu $elem()$, nad atomowymi formułami a_1, \dots, a_n , gdzie formuła atomowa jest podzielona na trzy podzbiory parami rozłączne:

- Pierwszy podzbiór, który zawiera co najmniej jeden element to *argumenty wejściowe*
- Drugi podzbiór, który może być pusty to *zwykłe argumenty*
- Trzeci podzbiór, który zawiera co najmniej jeden element to *argumenty wyjściowe*

jest zbiorem formuł f_1, \dots, f_m składniowo poprawnych oraz f_1, \dots, f_m gdzie $m > 0$ są temporalnymi formułami logicznymi to $elem() = \{f_1, \dots, f_m\}$.

Wprowadźmy pojęcie formuły wejścia/wyjścia należących do klasycznej logiki. f_{en} i f_{ex} opisują logiczne okoliczności związane z otwarciem i zamknięciem wzorca. f_{en} jest spełnione, gdy pewne początkowe działania są aktywne. Na przykład $a \wedge b$ dla f_{en} oznacza, że gdy wykonanie wzorca jest zainicjowane, obie aktywności a i b są spełnione. $a \vee b$ dla f_{ex} oznacza, że gdy wykonywanie wzorca ma zostać zakończone wtedy działania a oraz b są aktywne. Podsumowując f_{en} oraz f_{ex} opisują odpowiednio pierwsze i ostatnie aktywne działania wzorca.

Wzór zestawu formuł oznaczony $pat(a_1, \dots, a_n)$ lub upraszczając $pat()$, nad formułami atomicznymi a_1, \dots, a_n jest zbiorem $pat(a_1, \dots, a_n) \equiv \{f_{en}, f_{ex}\} \cup elem(a_1, \dots, a_n)$ a jej elementy są częściowo uporządkowane w taki sposób, że f_{en} jest zawsze pierwszym elementem, f_{ex} jest zawsze drugim elementem.

Dla każdego wzorca pat , $pat.f_{en}$ i $pat.f_{ex}$ oznacza odpowiednio wejściowe i wyjściowe formuły wzorca.

Wyrażenie logiczne W_L jest strukturą stworzoną na podstawie następujących reguł:

- każdy elementarny zestaw $pat(a_i)$, gdzie $i > 0$ i każde a_i jest formułą atomiczną, jest wyrażeniem logicznym
- każde $pat(A_i)$, gdzie $i > 0$ i każde A_i jest
 - formułą atomiczną, lub
 - wyrażeniem logicznym $pat()$

jest także wyrażeniem logicznym

Wyrażenie logiczne stworzone w powyższy sposób jest dobrze sformatowane. Prosty przykład wyrażenia logicznego jest $w = Seq(Split(a, b, c), Cond(d, e, f))$ znaczenie wszystkich wzorców jest intuicyjne i nie jest formalnie zdefiniowane. $|w|$ oznacza długość wyrażenia logicznego, które jest liczbą wzorców w wyrażeniu. $w[i]$ oznacza wzór na i -tej pozycji w wyrażeniu logicznym w , np. $w[2] = Split$. $|w[i]|$ oznacza liczbę argumentów i -tego wzoru, np. $|w[1]| = 2$ a $|w[3]| = 3$.

Zestaw *predefiniowanych wzorców* Π jest to zestaw, który zawiera wszystkie dopuszczalne wzorce przepływu dla procesu rozwoju branego pod uwagę. Zbiór *wzorców własności* P , lub w skrócie *własności* P to zestaw logicznych atrybutów i cechy, które wzorce wymienione w Π posiadają. $'''$ to selektor odpowiedniego obiektu wzorca, np. $w[i]'P$ oznacza własność P , która zawiera formuły dla wzorca na i -tej pozycji w wyrażeniu w . $''$ jest selektorem formuły w elementarnym zbiorze, do którego odnosi się wzorec w wyrażeniu logicznym, np. $w[i]'P.f_{en}$ oznacza formułę f_{en} w elementarnym zbiorze i -tego wzorca w wyrażeniu. $'' \uparrow$ jest selektorem argumentów w wzorcu. $w[i] \uparrow a_j$ oznacza argument a_j i -tego wzorca w wyrażeniu logicznym w .

Niech w^c dla wyrażenia logicznego w będzie zagregowaną formułą wejściową (wyjściową), gdzie agregowana formuła jest wyliczana na podstawie następujących reguł:

- jeśli nie ma wzorca w miejscu jakiegokolwiek formuły atomicznej/argumentu, która składniowo należy do formuły f_{en} (lub f_{ex}) w , wtedy w^c jest równe f_{en} (w^x jest równe f_{ex}).

- jeśli istnieje wzorec, powiedzmy $t()$ w miejscu jakiegokolwiek atomicznego argumentu powiedzmy r , który składniowo należy do formuły f_{en} (lub f_{ex}) w , wtedy r jest zastępowane przez t^e (lub t^x) dla każdego przypadku.

Algorytm - Generowanie specyfikacji logicznej (A)

Input: Wyrażenie logiczne W_L , zdefiniowane wzorce przepływu(nie puste) P

Output: Specyfikacja logiczna L

```

 $L := 0$ 
for  $i := 1$  to  $|W_L|$  do
   $L2 := W_L[i]P' \setminus \{W_L[i]'P.f_{en}, W_L[i]'P.f_{ex}\};$ 
  for  $j := 1$  to  $|W_L[i]|$  do
    if  $W_L[i] \uparrow a_j$  is non-atomic then
       $agg := (W_L[i]'P \uparrow a_J())^e + "V" + (W_L[i]'P \uparrow a_J())^x;$ 
      replace in  $L2$  every pattern  $W_L[i]'P \uparrow a_j()$  by  $agg$ ;
    end if
  end for
   $L := L \cup L2$ 
end for

```

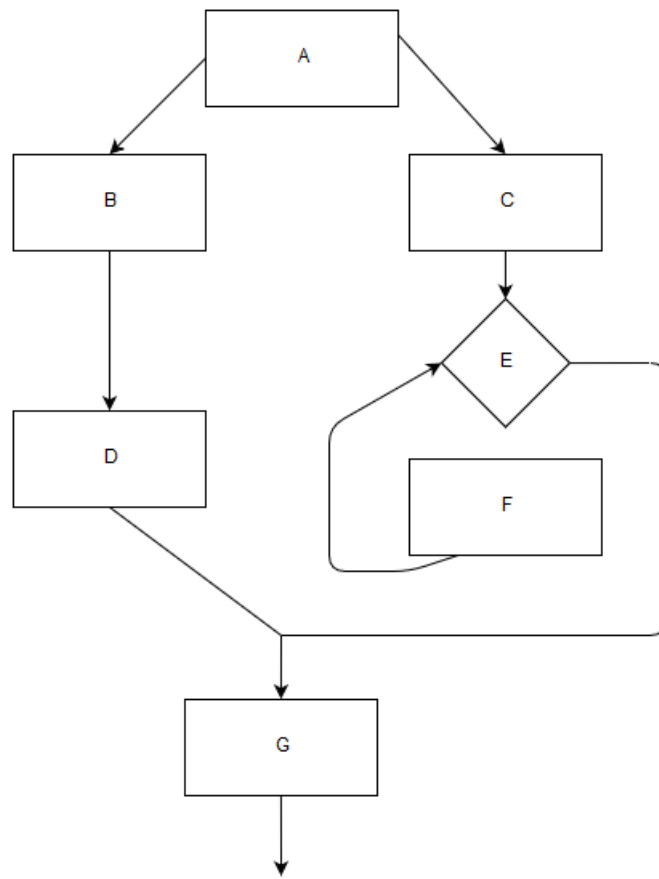
Specyfikacja logiczna L składa się ze wszystkich wzorców uzyskanych z wyrażenia logicznego W_L przy stałych właściwościach P

$$L(W_L, P) = \{f : f \in A(W_L, P)\}$$

5 Generowanie specyfikacji logicznej

Sposób postępowania:

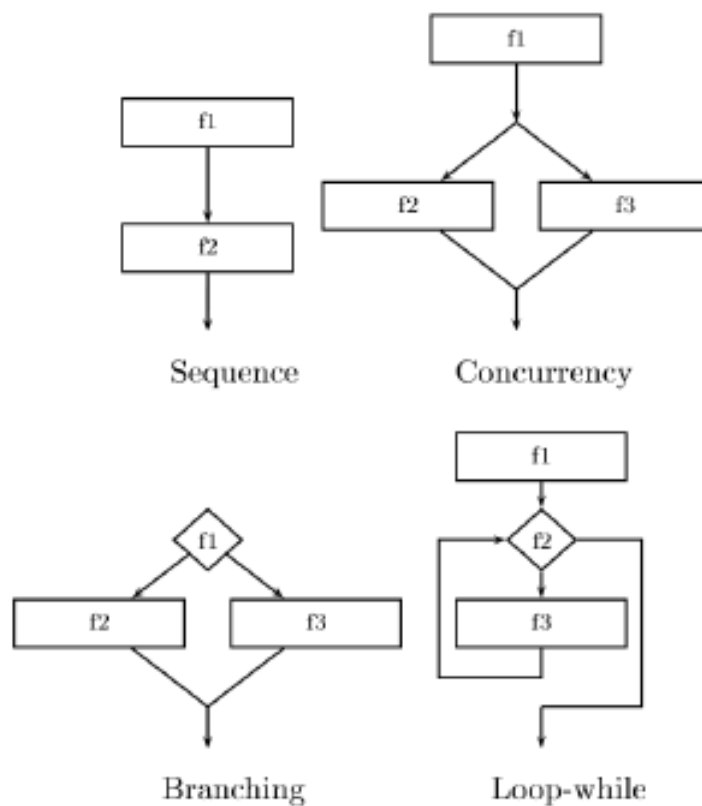
1. Analiza diagramów aktywności w celu wyciągnięcia z nich wcześniej zdefiniowanych wzorców przepływu.
2. Przetłumaczenie wyłuskanych wzorców na wyrażenia logiczne W_L .
3. Generowanie specyfikacji logicznej L z wyrażeń logicznych,

Rysunek 1: Prosty diagram UML

Wzorce przepływu:

- Sekwencja, sequence
- Współbieżność, concurrent fork/join
- Pętla while, loop while
- Rozgałęzienie, branching

Rysunek 2: Wzorce przepływu

Podane wzorce P i zbiory ich formuł:

- $\text{Sequence}(f1, f4)$
 - $f1 \Rightarrow \diamond f4$
 - $\neg f1 \Rightarrow \neg \diamond f4$
 - $\Box \neg (f1 \wedge f4)$
- $\text{Concurrency}(f1, f2, f3, f4)$
 - $f1 \Rightarrow \diamond f2 \wedge \diamond f3$
 - $\neg f1 \Rightarrow \neg (\diamond f2 \wedge \diamond f3)$
 - $f2 \wedge f3 \Rightarrow \diamond f4$
 - $\neg (f2 \wedge f3) \Rightarrow \neg \diamond f4$
 - $\Box \neg (f1 \wedge (f2 \vee f3))$
 - $\Box \neg ((f2 \vee f3) \wedge f4)$
 - $\Box \neg (f1 \wedge f4)$
- $\text{Branching}(f1, f2, f3, f4)$

- $f1 \Rightarrow (\diamond f2 \wedge \neg \diamond f3) \vee (\neg \diamond f2 \wedge \diamond f3)$
- $\neg f1 \Rightarrow \neg((\diamond f2 \wedge \neg \diamond f3) \vee (\neg \diamond f2 \wedge \diamond f3))$
- $f2 \vee f3 \Rightarrow \diamond f4$
- $\neg(f2 \vee f3) \Rightarrow \neg \diamond f4$
- $\Box \neg(f1 \wedge f4)$
- $\Box \neg(f2 \wedge f3)$
- $\Box \neg(f1 \wedge (f2 \vee f3))$
- $\Box \neg((f2 \vee f3) \wedge f4)$

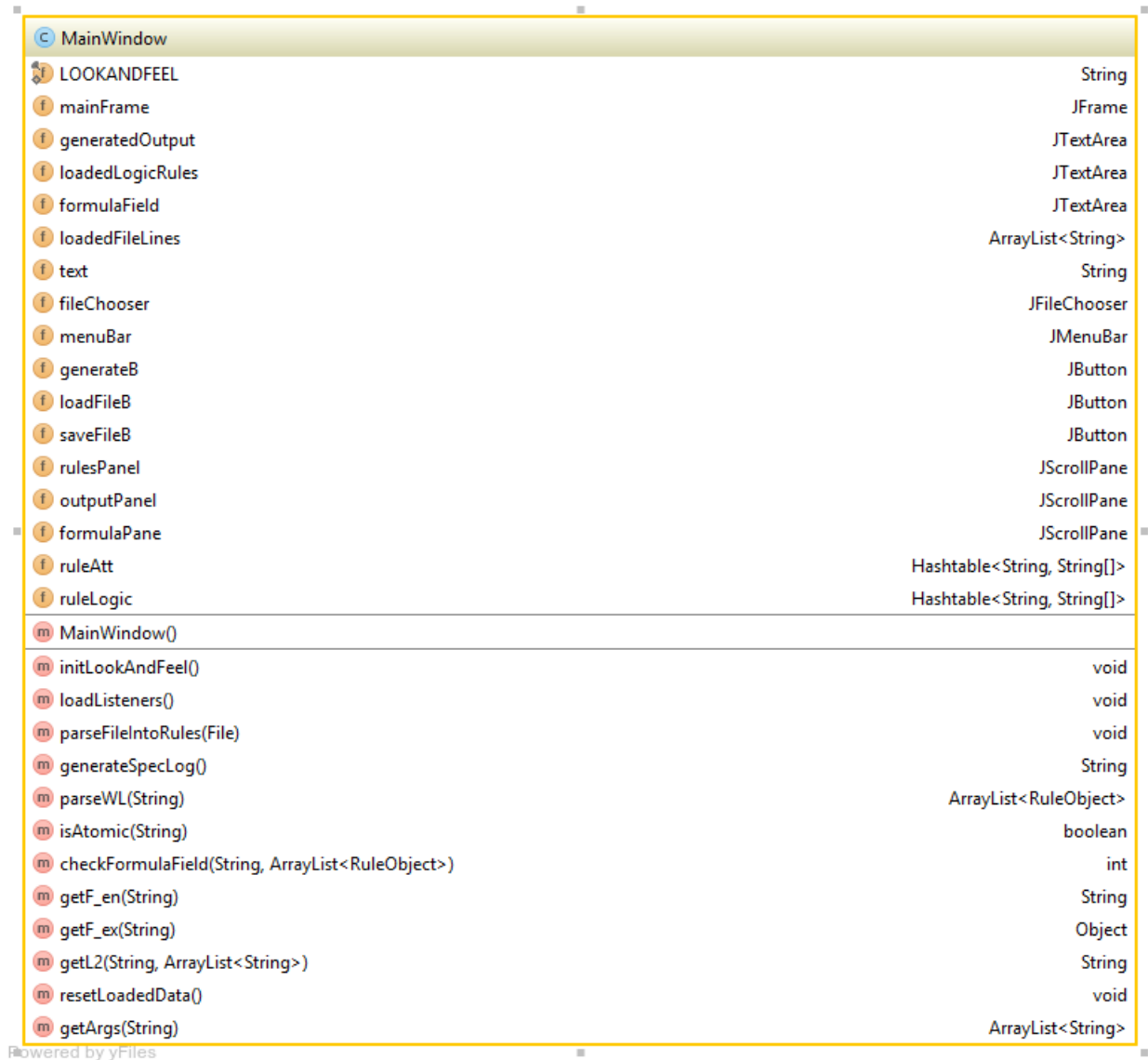
• LoopWhile(a,b,c,d)

- $f1 \Rightarrow \diamond f2$
- $\neg f1 \Rightarrow \neg \diamond f2$
- $f2 \wedge c(f2) \Rightarrow \diamond c \wedge \neg \diamond f4$
- $\neg(f2 \wedge c(f2)) \Rightarrow \neg(\diamond f3 \wedge \neg \diamond f4)$
- $f2 \wedge \neg c(f2) \Rightarrow \neg \diamond f3 \wedge \diamond f4$
- $\neg(f2 \wedge \neg c(f2)) \Rightarrow \neg(\neg \diamond f3 \wedge \diamond f4)$
- $f3 \Rightarrow \diamond f2$
- $\neg f3 \Rightarrow \neg \diamond f2$
- $\Box \neg(f1 \wedge f2)$
- $\Box \neg(f1 \wedge f3)$
- $\Box \neg(f1 \wedge f4)$
- $\Box \neg(f2 \wedge f3)$
- $\Box \neg(f2 \wedge f4)$
- $\Box \neg(f3 \wedge f4)$

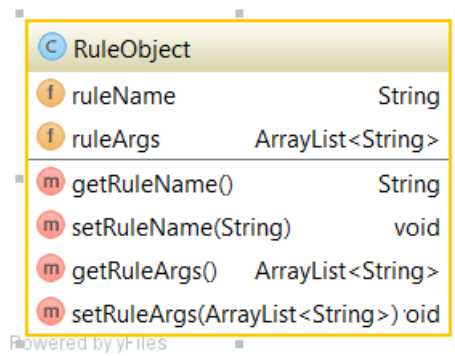
Wyjście algorytmu dla:

- $W_L = \text{Concur}(a,b,c,d)$ to:
 $L = \{a \Rightarrow \diamond b \wedge \diamond c, \neg a \Rightarrow \neg(\diamond b \wedge \diamond c), b \wedge c \Rightarrow \diamond d, \neg(b \wedge c) \Rightarrow \neg \diamond d, \Box \neg(a \wedge (b \vee c)), \Box \neg((b \vee c) \wedge d), \Box \neg(a \wedge d)\}$
- $W_L = \text{Seq}(\text{Seq}(a,b),c)$ to:
 $L = \{a \Rightarrow \diamond b, \neg a \Rightarrow \neg \diamond b, \Box \neg(a \wedge b)\} \cup$
 $\cup \{a \Rightarrow c, \neg a \Rightarrow \neg \diamond c, \Box \neg(a \wedge c)\} \cup$
 $\cup \{b \Rightarrow c, \neg b \Rightarrow \neg \diamond c, \Box \neg(b \wedge c)\}$
- $\text{Branch}(\text{Seq}(a,b),c,d,e)$ to:
 $L =$
 $\{a \Rightarrow \diamond b, \neg a \Rightarrow \neg \diamond b, \Box \neg(a \wedge b)\} \cup \{a \Rightarrow (\diamond c \wedge \neg \diamond d) \vee (\neg \diamond c \wedge \diamond d), \neg a \Rightarrow \neg((\diamond c \wedge \neg \diamond d) \vee (\neg \diamond c \wedge \diamond d)), c \vee d \Rightarrow \diamond e, \neg(c \vee d) \Rightarrow \neg \diamond e, \Box \neg(a \wedge e), \Box \neg(c \wedge d), \Box \neg(a \wedge (c \vee d)), \Box \neg((c \vee d) \wedge e)\} \cup \{b \Rightarrow (\diamond c \wedge \neg \diamond d) \vee (\neg \diamond c \wedge \diamond d), \neg b \Rightarrow \neg((\diamond c \wedge \neg \diamond d) \vee (\neg \diamond c \wedge \diamond d)), c \vee d \Rightarrow \diamond e, \neg(c \vee d) \Rightarrow \neg \diamond e, \Box \neg(b \wedge e), \Box \neg(c \wedge d), \Box \neg(b \wedge (c \vee d)), \Box \neg((c \vee d) \wedge e)\}$

6 Struktura programu

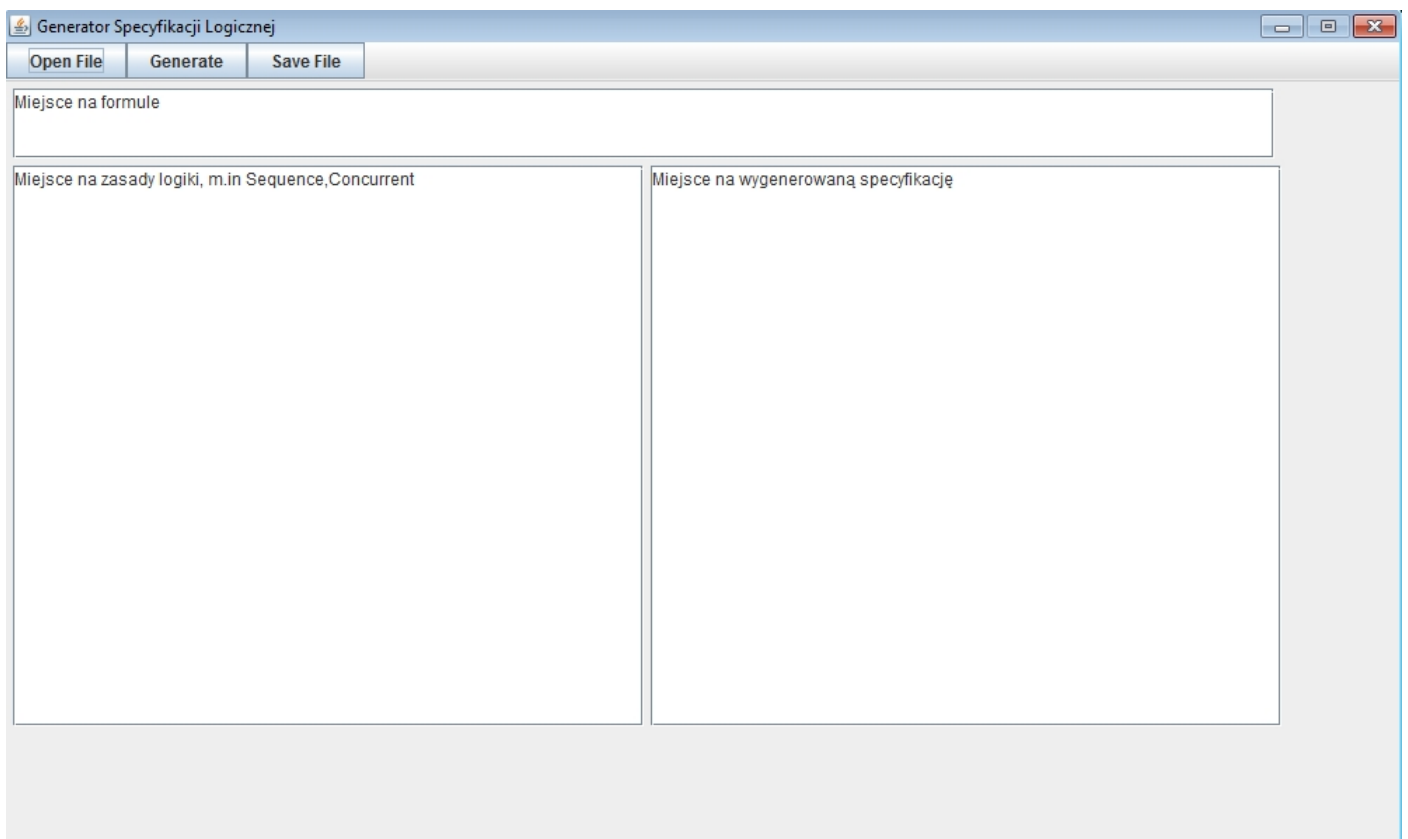

Rysunek 3: Diagram klasy MainWindow

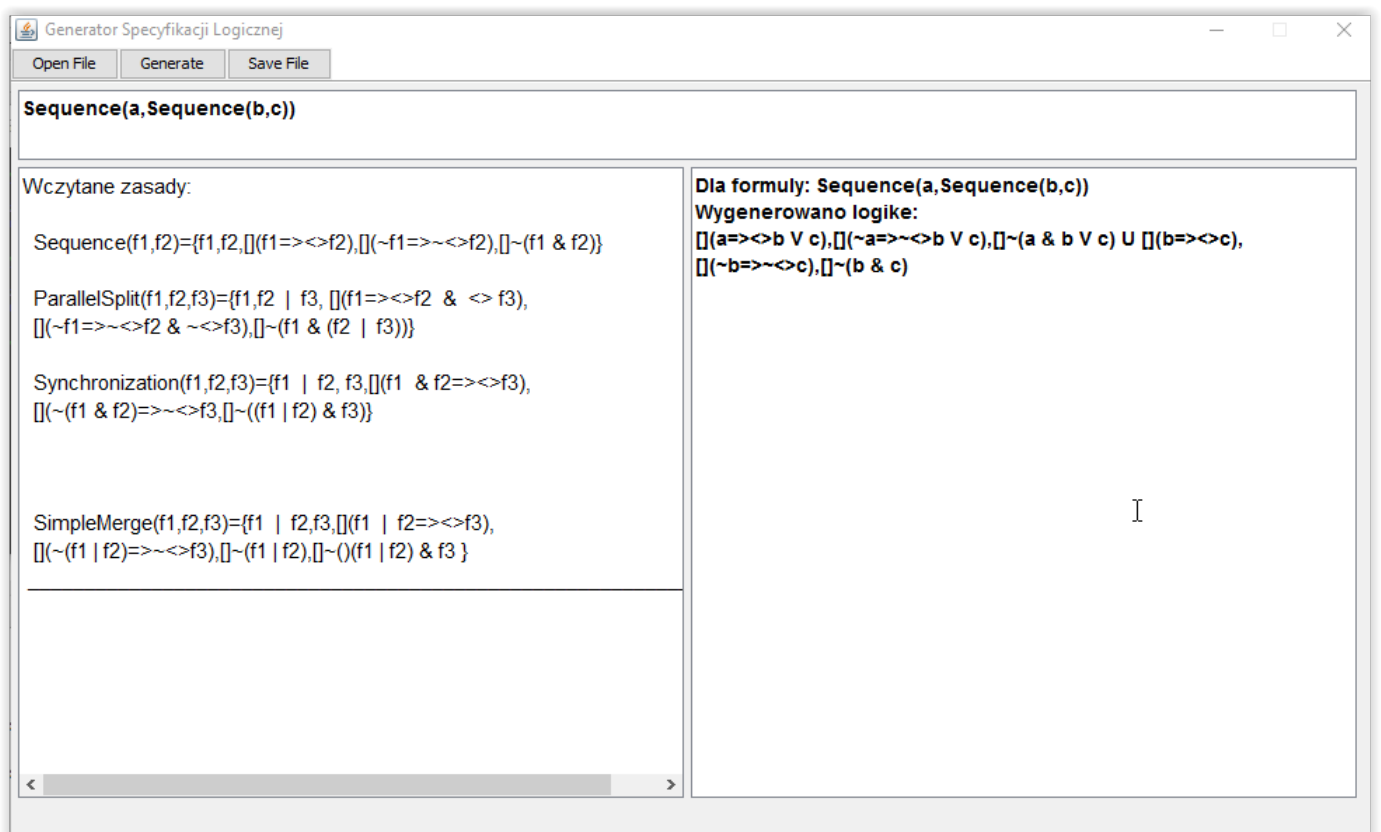

Rysunek 4: Diagram klasy RuleObject

7 Wygląd GUI

Rysunek 5: Interfejs graficzny

Rysunek 6: Działanie programu

8 Działanie programu

8.1 Jak korzystać z programu

1. Przygotuj plik wzorców z wzorcami i ich logiką.
2. Wczytaj odpowiedni plik wzorców, wciskając przycisk "Open file" i korzystając z okna dialogowego. (wczytane zasady pojawią się w dużym polu tekstowym po lewej)
3. Przygotuj formułę do przeparsowania i wprowadź ją do "Miejsca na formułę" (pierwsze pole tekstowe od góry)
4. Żeby wygenerować specyfikację, wciśnij przycisk "Generate". (specyfikacja pojawi się w dużym polu tekstowym po prawej)

Uwaga! Pamiętaj o poprawności zapisu reguł w pliku i formuły w polu tekstowym. Nie przestrzeganie zasad struktury pliku uniemożliwi poprawne działanie programu. Zaś błędy w formule, które nie zostały przewidziane mogą zakłamać wynik programu.

8.2 Zabezpieczenia

Pole formuły jest zabezpieczone przed następującymi błędami:

- Błędna ilość argumentów wzorca,

- Błędna nazwa wzorca,
- Występowanie znaków niedopuszczalnych
- Poprawne nawiasowanie formuły
- Błędy zapisu formuły, typu $\text{Sequence}(a, \text{Sequence}(b, c))d$ d to zbłąkana litera

8.3 Zapis

Składnia:

1. $\text{NazwaWzorca}(\text{argument1}, \dots, \text{argumentK}) = \text{formuła wejścia}, \text{formuła wyjścia}, \text{pozostałe formuły}$
2. \diamond w pliku zapisujemy jako $<>$
3. \Rightarrow w pliku zapisujemy jako $=>$
4. \neg w pliku zapisujemy jako \sim
5. \square w pliku zapisujemy jako $[]$
6. \vee w pliku zapisujemy jako $|$
7. \wedge w pliku zapisujemy jako $\&$
8. \cup w pliku zapisujemy jako U

Przykład poprawnego zapisu pliku:

Listing 1: Plik wejściowy

```
Sequence(f1, f2)={f1, f2, [] (f1=>>f2), [] (~f1=>>~<>f2), [] ~(f1 & f2)}
```

```
ParallelSplit(f1, f2, f3)={f1, f2 | f3, [] (f1=>>f2 & <> f3),  
[] (~f1=>>~<>f2 & ~<>f3), [] ~(f1 & (f2 | f3))}
```

```
Synchronization(f1, f2, f3)={f1 | f2, f3, [] (f1 & f2=>>f3),  
[] (~ (f1 & f2)=>>~<>f3, [] ~( (f1 | f2) & f3)}
```

```
SimpleMerge(f1, f2, f3)={f1 | f2, f3, [] (f1 | f2=>>f3),  
[] (~ (f1 | f2)=>>~<>f3), [] ~(f1 | f2), [] ~( (f1 | f2) & f3 }
```

Przykład poprawnej formuły do przetworzenia:

Sequence(Sequence(a,b),d),

gdzie a,b,c,d to funkcje atomiczne.

Przykład pliku wyjściowego programu:

Listing 2: Wyjście programu

```
Dla formuły: Sequence(Sequence(a, b), d)
Wygenerowano logikę:
[] (a V b=>>d), [] (~a V b=>>~<>d), [] ~(a V b & d) U
[] (a=>>b), [] (~a=>>~<>b), [] ~(a & b)
```

9 Literatura

Radosław Klimek: From Extraction of Logical Specifications to Deduction-Based Formal Verification of Requirements Models. Strony 61-75.

Radosław Klimek: Elicitation of logical specifications from RUP-like processes for formal verification.